

Bartha Éva köszöntése



Az ünnepelt (Gál Jenő felvétele)

ne olyan, amilyen most, nem fejtene ki ilyen szerteágazó, értékmentő tevékenységet ő mindig szívvel-lélekkel, maximális odaadással végezte. Úgy, ahogy kell, úgy ahogy érdemes. Munkavégzése mindnyájunk számára példa lehet. Nélküle nem lennének ilyen gazdag programmal megtartott, jól sikerült rendezvényeink, és nem lenne ilyen mintaszerű működésünk, nem lenne ilyen gördülékeny és jó a Szövetség és a tagszervezetek kapcsolata sem. Nagyon sokat köszönhetünk neki és kerek születésnapján köszönjük is mindezt, és jó (még jobb) egészséget kívánva neki, szeretettel köszöntöm. Isten éltesen sokáig!

Ezt követően Halász Péter, a Honismereti Szövetség tiszteletbeli elnöke mondott szívhez szóló köszöntőt, melynek végéig a születésnapot egy nagy virágcsokorral ajándékozták meg, majd egy 150 személyes torta gördült be a terembe. A bensőséges ünneplés Bartha Évának szóló népdalénekléssel zárult, melynek során minden tagszervezet (megye) elénekelte azt a népdalt, mellyel erre az alkalomra készült.

Bartha Éva születésnapjára

Legendás szervezeteknek legendások a vezetői, vagy legalábbis idők során azzá válnak. Így van ez a Honismereti Szövetségben is. Olyannyira, hogy visszatekintve a múlt időbe, nehezen tudjuk eldönteni: azért tartjuk-e nagyra Töltési Imrét, Kanyar Józsefet, Szikossy Ferencet, mert létrehozták és felvirágoztatták a honismereti mozgalmat és annak szervezetét, a Honismereti Szövetséget, vagy pedig azért jutott erre a szintre, ismertségre és eredményességre mozgalmunk és Szövetségünk, mert az elmúlt fél évszázad során kiváló vezetői voltak.

De miért beszélék múlt időben? Hiszen itt van közöttünk Szövetségünk titkára, Bartha Éva, akit részben kerek, részben szögletes számból álló születésnapja közeledvén ebben a rangos közösségben, ime, fölköszöntök.

Bartha Évát tehát – gondolom – a jelenlévők mindnyájan ismerik. Mindenki tudja, hogy 21 esztendeje választottuk Szövetségünk titkárának. Nyilván azt is tudják, tudjátok, hogy a 21-es nyerő szám. És úgy látszik nemcsak a kártyában, hanem a honismeretben is. Mert ennél nagyobb nyereség nem érhetne volna mozgalmunkat, ennél nyerőbb lapot nem húzhatott volna annak idején Töltési Imre bátyánk. Pedig akkor, jól emlékszünk rá, még maga sem tudta, hogy milyen kincsre lelt, ő maga is csak lassanként jött rá, hogy – bizony, mindnyájunk számára kihúzta a *főnyereményt*.

Bartha Évát – gondolom – mindnyájan ismerjük. Mégis, azt hiszem, van életének néhány olyan, ha nem is rejtett, de kevésbé ismert mozzanata, amit szeretnék feleleveníteni és megosztani Önökkel, Veletek, hiszen minden honismerettel foglalkozó ember tudja, hogy a hont, a hazát is úgy tudjuk igazán szeretni, ha minél jobban megismerjük.

Így vagyunk Évával is!

Kedves Barátaim!

Bartha Éva, bár a második világháború kellős közepén, mégis békés körülmények között született, hiszen az akkor közigazgatásilag Békéshez tartozó Bélmegyey-Kárászpustán látta meg a napvilágot. Bizonyára innen hozta békés természetét is, máskülönben hogyan is tudott volna elviselni bennünket, hiszen még én is csak ritkán tudtam őt kihozni a sodrából. Békésen született tehát Éva, de családja a Székelyföldről, a Sepsiszei Nagyborsnyóból valamint Marosvásárhelyről ered. Gazdatiszt édesapja pedig, a maradék Magyarország különböző helyein szolgálva Éva világra jöttekor családjával éppen Békésen tartózkodott. Éva süldő leányként ott ismerkedhetett meg a vidéki élet szépségeivel s a szocializmusnak csúfolt kommunista rémuralom csúfságaival. Édesapját később a Baranya megyei Sumonyba szőlőttele a szolgálat, így Évának Békés után módja volt gyermekfejjel – és gyermekszívvel – megismerni a Békés megyéhez képest másképpen szép Ormánságot is. Volt tehát honnan magába szívnia a honismeretet, s későbbi élete során – becsületére legyen mondva – sem az erdélyi gyökereket, sem a békési, majd baranyai gyermekvilágot nem feledte, mindegyiket kibocsátó, szülő- és felnevelő tájnak tekinti és érezi ma is.

Többfelé járt tehát iskolába, s ez a járás esetenként jó néhány kilométert jelentett, de hát Évának akkor még nemcsak szépek, hanem jók is voltak a lábai. Magyar-történelem-rajz-szakos tanári diplomát a pécsi Tanárképző Főiskolán szerzett, s Pécs városa a mai napig közel áll Éva szívéhez. Nemcsak azért, mert dr. Simor Ferenc a Baranya megyei Honismereti Egyesület elnöke, de Pécsnek szinte minden utcája – bizonyíthatom – kellemes, nem egyszer titokzatos főiskoláskori emlékeket ébreszt benne.

1963-tól 1976-ig Tatabányán tanított, s már itt belekóstolt az iskolai honismereti munkába. Nem volt nehéz, hiszen Komárom megyében igen korán kibontakozott az önkéntes néprajzi, majd a honismereti mozgalom. 1963-ban, éppen Éva odakerülésének esztendejében rendezte a Néprajzi Társaság Tatán az Önkéntes Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtők első országos találkozóját, s olyan kollégái és munkatársai voltak a megyében, mint Sáray Szabó Éva, Körmendi Géza, Túri Róbert, Virág Jenő, hogy csak néhányat említsen. Ha majd egy buzgó és ifjú művelődéstörténész Bartha Évából doktorálva görcső alá veszi életrajzát, nyilván külön fejezetet szentel annak a folyamatnak, aminek eredményeként ünnepeltünk – noha a tanári oklevélhez később az ELTE Bölcsészettudományi Karán történelem kiegészítő szakon középiskolai tanári diplomát is szerzett – az 1970-es évek közepén a közoktatásról átváltott a közművelődés vágányára, és 1988-ig a Hazafias Népfront Komárom megyei szervezetének közművelődési előadójaként szolgálta egyre inkább a honismereti mozgalmat. Különösen a honismereti szakkörök támogatása és a nyári honismereti táborok szervezése és vezetése során kamatoztatta eredményesen pedagógusi felkészültségét és tanári vénáját. Sokszor mesélt nekem ezekről az ifjúsági táborokról, s lelki szemeim előtt sokszor megjelent a kép, amint Éva néni pedagógiai érzékével, tudásával és kedvességével elbűvöli a honismereti táborok kamaszeit.

A Honismereti Mozgalom történetét feldolgozó monumentális munka külön fejezete foglalkozhat majd azzal a ma még jórészt feltáratlan kérdéssel is, hogy milyen elképzelések, tárgyalások és konspirációk eredményeként született meg a döntés derekán, hogy Töltési Imre saját kérésére történő nyugdíjazása után Bartha Éva legyen az Országos Honismereti Bizottság titkára, s a Honismeret folyóirat szerkesztő bizottságának tagja.

Az 1990-ben megalakult Honismereti Szövetség küldöttgyűlése aztán a szervezet titkárává választotta Bartha Évát. Ebben a tisztségében immár 21 éve, több mint két évtizede szervezi a honismereti mozgalom valamennyi tevékenységét, mégpedig – azt hiszem, kimondhatom – mindnyájuk teljes megelégedésére. A szövetség napi adminisztrációjának ügyészségi és minisztériumi revizorok által is elismert, színvonalasra értékelte munkája mellett fáradszaktalanul ösztönzi, segíti és koordinálja a megyei

egyesületek tevékenységét, kitarotán tervezzi és szervezi a szövetség rendszeres és alkalmi rendezvényit. A szűkebb, vagy bővebb esztendőkből mindig megtalálta a lehetőséget, hogy maximálisan kihasználja a Honismereti Szövetség különböző forrásokból kapott támogatásait.

Bartha Éva példátlan, de példamutató önzetlensége tette és teszi lehetővé, hogy a Szövetség szinte minden fillért tevékenységére fordíthasson. Egyes diplomácia érzékkel kialakított együttműködések révén olyan intézményi háttérrel sikerült kialakítania a nagymúltú és nagyhirű Magyar Nemzeti Múzeumban, ami lehetővé tette nemcsak az infrastruktúra célszerű összekapcsolását, de azt az ideálisnak tekinthető állapotot is, hogy a Honismereti Szövetségnek munkája során nem voltak székház-problémái, nem voltak terem-gondjai. Köszönhető ez közvetlen főnökének, munkatársának s a honismereti mozgalomban is fegyvertársának, Halminé dr. Bartó Annának, továbbá a nemrég elhunyt Szikossy Ferencnek, a Nemzeti Múzeum korábbi főigazgató-helyettesének, valamint a mindenkori igazgatóknak, új elnököknek, Debreczeni-Droppán Bélának és mindenekelőtt Éva búbajos stílusának, aminek általában nehezen tudnak ellenállni az emberek, különösen a férfiak és az igazgatók. Még múzeumi munkaköri leírásába is belekerült a Honismereti Szövetség titkári feladatainak ellátása.

Bartha Éva, amióta ismerem, szüntelenül a honismereti mozgalomért dolgozott és dolgozik, de talán szebben és igazabban hangzik, ha azt mondom: a *honismereti mozgalmat szolgálja*. Ennek érdekében – már nem egészen tinédzser korában – megtanulta a számítógéppel való szövegszerkesztés tudományát, magas szinten beledolgozta magát a digitális pályázatiírás módszertani útvesztőibe. Az ezredforduló tájékán, amikor a Duna TV-vel is együttműködve az egész Kárpát-medencére kiterjedően szerveztük a különböző évfordulókhoz kapcsolódó honismereti-művelődéstörténeti vetélkedőket, azok sikerének záloga elsősorban Éva pontos, lelkiismeretes szervezőmunkája volt. Hogy stílusos legyek, így mondom: *boszorkányos* ügyességgel keltette fel a megyék honismereti egyesületeinek érdeklődését, s hangolta össze a különböző érdekeltségeket, a különféle értékrendek mentén megnyilvánuló elkötelezettségeket, a nem egyszer eltérő gondolkodásmódokat. Tanácsot adott, ahol tanácsra volt szükség; biztatott, ahol biztatás kellett; elsimított, ahol el kellett valamit simítani, összehozott, amikor össze kellett hozni a dolgokat.

Szövetségünk, mozgalmunk, személy szerint is mindnyájan nagyon sokat köszönhetünk Bartha Évának. Köszönjük a munkáját, a lelkiismeretességét; köszönjük kedvességét, jó kedélyét; köszönjük balfogásaink kijavítására törekvő igyekezetét. Köszönjük a Sorsnak és a Jóistennek, hogy munkatársai, fegyvertársai lehettünk, lehetünk.

S mindezért, mit adhatunk mi Nekí, mit adhat számára a honismereti mozgalom? Talán – legalábbis higgyünk benne –, talán egy nagy család melegét, szeretetét, egy közösséghez való tartozás semmivel sem pótolható örömét.

Kedves Éva!

Ezen a nem mindennapi, soha meg nem ismétlődő születésnapon szívünk minden melegével kívánunk Neked jó, sőt jobb egészséget. Kívánjuk, hogy találj sok örömet mindnyájunkért végzett áldozatos munkádban, s kérünk, érezd meg feléd áradó szeretetünket.

Halász Péter